

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELNIK HETENKÉNT EGYSZER:
szombaton és egyes rendki-
vüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városi közlevéltár (városház,
földszint 7. sz. Ide küldendők
a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. Ide küldendők
az előfizetési díjak és hirde-
tések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. ♦♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

Hamvasztó.

(K.)Lapunkban néhány izbenmár szóvá tettük városunkban egy „Hamvasztó“ építését. Számos belső és külső okok szólnak egy Hamvasztó felállítása mellett. Eltekintve a temetőnek szükséges területektől, melyek most hasznosítható földeket foglalnak el és mintegy halálgyűrűvel övezik a nagyobb városokat, sokszor megakasztva azok fejlődését, terjeszkedését, közegészségi okok is sürgetik a temetkezés reformját.

Előhozzuk ezen kérdést ismét, mivel most van folyamatban a temetőrendezés munkája. Városunk polgármestere hive a halotthamvasztás eszméjének és ezen cél megközelítésére bizonyos összeget adományozott. És ha példáját követnénk és mindenki csak egy darab téglával járulna ezen mű megépítéséhez, csakhamar meg lehetne valósítani városunkban egy „Hamvasztó“ felállítását és ezzel modern haladásunk egy újabb bizonyítékát adnánk.

Volt alkalmunk látni polgármesterünknel egy ilyen „Hamvasztó“ tervezetét. Remek munkája ez az arhitekturai tudásnak. Nagy méreteiben is megnyugtató hatást gyakorol reánk az elhunytak ezen csöndes birodalmának szánt épület. És minél tovább nézzük ezt a „Hamvasztót“, annál inkább meggyőződéssé válik bennünk az a gondolat, hogy mennyivel megnyugtatóbb pár perc alatt egy marok hamuvá válni, mint éveken keresztül lassan-lassan a pusztulás minden borzalmain átmenve, a föld alatt talán másodsor meghalni. És csakis az elfogultság mondhatja azt, hogy ahalotthamvasztás a pozitív vallások tanaival ellenkezik. Mert ha lesz, amint hitünk sugja, egykoron feltámadása a testnek is, az az isteni hatalom, mely a földdel vegyülő hamvakat ismét saját képmására formálja, épp úgy össze fogja azt állítani az urnák hamvaiból is.

A társadalom együttes ereje és áldozatkészsége megeremthetné ezen intézményt és ha létesülne a „Hamvasztó“ és az emberek látnák, hogy halotti pompával és az egyházak asisztálásával szállnak le az elhunytak a hamvasztóba, lassankint meggyőződnenek, hogy az intézmény éppen a humanizmus érdekeit szolgálja és kevesbbíti az elmulás borzalmait, melyeket csak azok ismernek, akik valaha egy felbontott koporsó rettenetes rejtelmait valaha látták.

De hogy megnyugtassuk azokat, akik azt hiszik, hogy a halotthamvasztásnál kegyeletlen, pogány szokások jönnek divatba és hogy az egyházak ki lesznek rekesztve a halotthamvasztásnál végbemenő szertartásokból, megkíséreljük leírni egy „halotthamvasztó“-ban végbemenő temetést.

A felravatalozás és az elhunytak hozzátartozói által adandó kegyelete ekkor is a család gondja lesz. Mikor aztán a temetés, vagy hamvasztás órája elérkezik, a menet a hamvasztóhoz vonul. A koporsót épp úgy boríthatják a megemlékezés virágai, mint mostanság. Amint a menet belép a nagy csarnokba, leteszik a koporsót és a különböző vallások lelkészei épp úgy beszentelik és megáldják a halottat, mint a temetői temetkezés előtt. A hamvasztó orgonájának bus hangja mellett és kíséretével az elbucsuztatott halottnak megadják mindazt a végső tisztességet, amelyet most. Elparentálják érdemeiket, gyászbeszédet mondanak felettök, épp úgy megzendül a Te Benned biztunk Uram eleitől fogva, mint a Ments meg engem Uram — örökszép dallama, vagy a főrabbi misztikus bucsuztató imája, egyszóval a vallás hatalmát, szépségét és asszisztálását nem gyöngíti a halotthamvasztás szertartása, sőt azt tisztábbá teszi.

És mikor elhangzik az egyház éneke és a lelkész szava, a koporsót kegyeletesen beemelik a magas fokra hevitett kemence öblébe... Nehány pillanat és az emberi porhüvely azzá, lesz amiből alkottatott. Teljesedik az örök beszéd: Pulvis et umbra sumus... Az orgona melodikus hangjai kísérik az égési processzust és mikorára az emberi testből csak egy maroknyi tiszta hamu maradt, elhal az orgona szava, a hamvakat az urnába rakják és az erre szánt fülkébe helyezik el. Az urna helyét aztán disztáblával, emlékkal, epitáfiummal láthatják el a hátramaradottak és az illető elhunytának emlékét ép úgy megőrzi ily módon is az emlékezni tudó szeretet és kegyelet, mint az az emlék, kereszt, vagy fejfa, melyet most a temetőben állítunk fel.

A halotthamvasztásnak nincs annyi borzalmas részlete, mint a mostani temetkezésnek és mivel józan ésszel a pozitív vallások sem állhatnak a halotthamvasztás utjába, közegészségi okok is sürgetik ezen intézmény mielőbb megeremtését.

Körrendelet.

2300. szám.
III-3. 1910.

Magyar királyi földmivvelésügyi miniszter.

Valamennyi törvényhatóságnak.

(Budapest székesfőváros és Fiume kivételével.)

Az ország sertés állománya az 1909. évben, főleg az 1895. évi állatösszeírás adataihoz viszonyítva, lényeges csökkenést mutat. A számbeli csökkenés oka a változott gazdasági viszonyokon kívül a ragadós sertés betegségek pusztítása és a tenyészkánok hiánya. A sertés tenyésztés fejlesztésének és a sertés létszám szaporításának e szerint egyik legfőbb előfeltétele kedvező állategészségügyi viszonyok létesítése.

A sertés betegségek közül főképen a sertésvész és a sertésorbánc az, amely a sertéslétszám csökkenésénél számításba jöhet. Mindkét betegség az ellene folytatott erélyes küzdelem dacára ma is súlyos veszteségeket okoz és a sertésenyésztésre részint az elhullások következtében beálló károk, részint az által van befolyással, hogy a sertésenyésztők visszariadva a járványok-okozta súlyos vagyoni kockázattól, a tenyésztéssel felhagynak.

A sertésvész és a sertés orbánc elleni védekezés eredménytelenségének okát kutatva, azt nem a betegségek elfojtására előírt óvó és elfojtó intézkedések hiányos vagy meg nem felelő voltában hanem abban látom, hogy a sertéstartó és a sertés tenyésztő közönség még ma sem éri át kellően a védekezés szükségességét és hasznát, minek következtében az előírt intézkedések a gyakorlatban vagy egyáltalán nem, vagy csak igen fogyatékosan hajtatnak végre.

A mulasztás első sorban az által történik, hogy a sertés tartó és sertésenyésztő közönség a határozott szigorú rendelkezések ellenére a betegségek fellépését csak késedelmesen vagy pedig egyáltalán nem jelenti s *egyes állatbirtokosok igyekeznek a fertőzött állatokat eladni*, nem törődve azzal, hogy a betegség széthurcolása által mily óriási károkat okoznak. Nagyban előmozdítják főleg a kis gazdák közt uralkodó ezen káros szokás fentartását a sertés kupecsek. Ezek a fertőzött helyeken olcsón összevásárolják a még láthatólag egészséges, de már befertőzött sertéseket s azokat községről-községre hurcolva, eladogatják s ekként terjesztik a betegséget mindenütt, ahol csak megfordulnak.

Másik igen fontos körülmény, amely a sertésvész és a sertés orbánc elleni küzdelmet meggyorsítja és a betegségek terjedését elősegíti, az, hogy a betegségekben elpusztult állatok hulláit különösen a kisebb gazdák nem takarítják el az előírt módon, hanem elfődetlenül hagyják vagy a folyókba, patakokba dobálják, vagy pedig a cigányoknak adják, miáltal a sertés hullák a fertőzés állandó forrásul szolgálnak s azokkal távol vidékekre széthurcoltatik a betegség.

Ezeket a fölülte káros és az állategészségügyi törvénybe ütköző eljárásokat fokozza az a körülmény, hogy az ily helytelen eljárást tanusítékkal szemben a törvény szigora csak kivételesen gyakoroltatik, legtöbbször azonban csak oly enyhén toroltnak meg az ily káros állategészségügyi

kihágások, hogy mi sem riasztja el azokat az egyesre nézve vagy hasznot hozó, vagy sokszor csak nem törődömségből, vagy kényelmi szempontból, ritkán azonban tudatlanságból is elkövetett kihágás megismétlésétől.

Nagy befolyással van még a sertésvész és a sertésorbánc terjedésének előmozdítására az is, hogy a sertéstartó és a sertés tenyésztő közönség részint bizalmatlanságból, részint előítéletből nem veszi még eléggé igénybe a védőoltásokat, jóllehet kétségtelenül beigazolt tény, hogy a sertésorbánc elleni védő oltásokkal a betegség ellen sikerrel lehet védekezni és a sertésvész (sertéspestis) ellen újabban, alkalmazott vérsavó oltás által is a fertőzött sertés állomány tetemes százalékát meg lehet menteni.

Nagy baj az is, hogy a fertőzött helyeken a betegség megszűntével az előírt szabályszerű fertőtlenítést vagy egyáltalán nem, vagy csak igen hiányosan hajtják végre, így aztán a kellő fertőtlenítés nélkül meg nem semmisített ragályanyag évről-évre fertőzi a fiatalabb nemzedéket, vagy az újonnan beszerzett állatokat, miáltal egyes helyeken állandósíttatnak e ragadós betegségek. Ezek a körülmények az okai tehát főleg annak, hogy a nevezett betegségek elleni védekezés a gyakorlatban még kielégítő eredményt nem mutathat.

Az ország sertésenyésztéséhez fűződő rendkívüli fontos gazdasági érdekek megvédése érdekében felkérem tehát a törvényhatóságot, tegyen meg minden lehető intézkedést arra nézve, hogy a sertésenyésztő és a sertéstartó közönség a betegség bejelentési kötelezettségre s annak mulasztásából folyó rendkívüli káros következményekre a sertéshullák megfelelő eltakarításának és a fertőtlenítésnek nagy fontosságára, s annak elmulasztásából származó veszélyekre a legkiterjedtebb módon kitaníttassék; a hatóságokat pedig sziveskedjék erélyesen utasítani arra, hogy a sertés herélők és miskárolók működését az 1908. évi 85,451. sz. körrendelet és utasítás értelmében szigorúan ellenőriztessék; a sertésekkel való házalásnak a rendelkezésre álló eszközökkel elejét vegyék és a sertéskupecsek szállításainak az 1900. évi 34,194. sz. itteni rendelet értelmében való pontos hatósági ellenőrzés alá vételéről gondoskodják s a fertőtlenítéseket pedig kérlelhetetlen szigorral foganatosíttassák. Ugyszintén sziveskedjék az I. és II. foku hatóságokat személyes felelősség terhe alatt figyelmeztetni arra is, hogy az állategészségügyi kihágások elbírálásánál, figyelemmel azoknak nagy kihatással bíró káros következményeire, jövőre nagyobb szigorral járjanak el.

Részemről is mind azt, ami a sertésenyésztés előmozdítására alkalmas és a sertésbetegségek elleni sikeres védekezés érdekében szükségesnek és célravezetőnek mutatkozik, késedelem nélkül meg fogom tenni. Már is intézkedtem, hogy a m. kir. állatorvosi főiskola bakteriologiai intézete által termelt sertés orbánc elleni oltóanyagok, mihelyt azok utolsó próbája is megtörtént, azonnal forgalomba hozassanak; továbbá, hogy a sertésvész (sertéspestis) elleni vérsavó, mely eddig

még csak korlátolt mennyiségben volt termelhető, jövőre egyre fokozódó arányokban állíttassék elő és álljon a közönség rendelkezésére.

Amint arról a törvényhatóság már 4924/1910. sz. leiratomból értesült, intézkedtem az iránt is, hogy a közönségnek a szükséges tenyészkanok, az eddigi gyakorlattól eltérően, ebben az évben kivételesen, a beszerzési ár egy harmadának elengedésével, a szokásos kamatmentes részlettörlesztés ellenében osztassanak ki, továbbá, hogy olyan kisközségeben, amelyekben a kocák csekély számánál fogva a szükséges tenyészkan tartása az egyes kocatulajdonosokra viszonyaikhoz képest túlságos terhet róna, a kan eltartási költségeihez tárcám terhére segélyek adassanak.

Végül meg kell említenem, hogy úgy az ország, valamint a külföld sertés piacain jegyzett rendkívül magas sertésárak nagy mértékben indokoltá teszik, hogy a sertés tenyésztéssel a *gazdaközönség minél kiterjedtebb mértékben foglalkozzék* és a sertés tenyésztést azok is újból felkarolják, akik azzal már felhagytak.

E cél előmozdítása érdekében mindenkor igen szívesen veszem a törvényhatóság előterjesztéseit és *közégeimet készséggel bocsátom úgy a törvényhatóság, mint a gazdaközönség rendelkezésére* s a gazda közönségnek akár a törvényhatóság, akár a szakközégeim útján *ez irányban előterjesztett kérelmeit a legmelegebben fogom pártolni.*

Bizom benne, hogy a törvényhatóság törekvésemnek fontosságát kellően méltányolva, a sertés tenyésztés fejlesztésére irányuló ezen igyekezetemben, mely az ország gazdaközönségének kiváló érdekét szolgálja, teljes buzgalommal fog támogatni és a saját hatáskörében is mindent meg fog tenni ezen fontos szociális érdekű ügy előbb vitelére.

Budapest, 1910. március 16.

Gróf. Serényi. sk.

32.800. sz.
VII. B-2.

M. kir. Földmívelésügyi Miniszter.

Valamennyi törvényhatóságnak.

(Fiume kivételével.)

Szakközégeim jelentéséből, valamint a harmadfoku elbírálás végett elém kerülő bersenyhamisítási kihágási ügyek adataiból meggyőződtem arról, hogy újabban a paprikák nagyobb mértékben olajosak.

Az olajozás célja az, hogy a régebbi, színét vesztett paprika frissnek, a kevésbé szép színű termésből készült paprika jobb minőségűnek és az újabb időben külföldről behozott csekélyebb értékű spanyol paprika nagyobb értékű magyar paprikának lássék.

A paprika ilyen olajozása amellet, hogy a hazai vevőközönség megtévesztésére szolgál, ezen különleges magyar áru kivitelét is akadályozza és így a magyar kereskedelmet hátrálja, mert a külföldi államokban — különösen az é tekintetben nagy szigorral eljáró Egyesült-Államokban — az olajozott paprika kivitele nehézségekbe ütközik.

Szükségesnek tartom tehát azt, hogy erre az érdekeltek figyelme azzal hívassék fel, hogy a paprikának, bár a legfinomabb olajjal való olajozása,

vagy bárminő zsirozása az 1895. évi XLVI. t.-c. végrehajtási rendeletének 5. §. 1. c) pontja értelmében hamisítást képez, mely a idézett t.-c. 3. §-a, illetve c) pontja szerint 2 koronáig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, továbbá az olajozott, vagy zsirozott paprikának, az e célra szolgáló anyagoknak és eszközöknek elkobzásával büntetendő.

Felhivom tehát a törvényhatóságot, hogy erről a közönséget a legkiterjedtebb módon értesitse.
Budapest, 1910 március 24.

A miniszter helyett:
Államtitkár.

Hirek.

— **Tanácsnokok beosztása.** A városi tanács a héten tartott ülésében akképen határozott, hogy az újonnan megválasztott két tanácsnok közül dr. Könyves Tóth Mihály a kultur ügyeket, Medgyaszay Miklós pedig a gazdasági ügyosztályt fogja vezetni.

— **Felmentés és kinevezés.** A honvédelmi miniszter Weszprémy Zoltán volt főispánt az állandó vegyes felülvizsgáló bizottság polgári elnöki tisztéről lemondása folytán fölmentvén, helyébe Domahidy Elemér főispánt nevezte ki.

— **Eskütétel.** Bruckner Ernő dr. és K. Szalay Béla dr. egyetemes orvosdoktorokat Domahidy Elemér főispán tiszteleti főorvosokká nevezte ki. A kinevezettek a héten tették le a hivatalos esküt. Ugyanakkor tette le az esküt a tb. aljegyzővé kinevezett Vásáry István dr. is.

— **Jóváhagyás.** Városunk közgyűlése tudvalevőleg 200,000 koronát szavazott meg egy biztosító intézet alapjára. A belügyminiszter a közgyűlési határozatot jóváhagyta.

— **A város szabályozása.** A város szabályozásáról szóló szabályrendeletet a miniszter már jóváhagyta. A szabályrendeletnek rohamos keresztülvitele azonban lehetetlen, mivel ez óriási költségbe kerülne. A közgyűlés tehát akképen intézkedett, hogy egy bizottságot alakított, mely megállapítja a szabályozás fokozatos keresztülvitelét. A bizottság f. hónap 19-én fog e tárgyban összeülni és eddigi munkájáról beszámolva, azt a tanács és közgyűlés elé terjeszti.

— **A főkapitányi hivatal átadása.** Végh Gyula főkapitány f. hónap 14-ikén kezdte meg szabadságidejét. A főkapitányi hivatalt e héten adta át Vecsey Imre főjegyző Rostás István tb. főkapitánynak, ki mint helyettes főkapitány a bünyügyi osztályt is vezeti.

— **Ülés a temetők ügyében.** Április 19-én délután 4 órakor a városháza kistanácstermében a temető rendező bizottság ülést tart.

— **Városi cselédkérdés.** Irta: Szalay Sándor, Budapest. Toldi Lajos bizománya. Ára 2 kor. 50 fill. Vettük a fenti című munkát, mely a cselédkérdéssel foglalkozik. A cselédkérdés ugyanis azok közé a társadalmi problémák közé tartozik, melyek évről-évre súlyosbodnak nemcsak a munkaadóra nézve a cselédanyag rosszabbodása, számbeli csökkenése és a munkabér állandó emelkedése miatt, hanem ugyanakkor a cselédre nézve is, kinek szervezetét a hosszú munkaidő, rossz ételmezés, egészségtelen alvóhelyiség, rövid idő alatt elgyengül anélkül, hogy bére a szolgálat odahagyása után biztos megélhetésre nyújtó megtakarításra elegendő volna. A problema jövő fejlődését kutatva, a cselédszolgálatra jelentkezők számának csökkenése és ennek folytán bérük emelkedésére van kilátás. Ezzel szemben számos házimunka kézi gépekkel való végzése, melyek

mellett a cseléd gépkezelő, a cselédnek rövidebb munkaideje mellett is nagyobb munkaszolgáltatása, ennek megfelelőleg magasabb életszínvonal, megfelelő lakása, tápláléka és sorsának biztosítása azok a követelések, melyeket az eredményes cselédpolitikától várunk. Szalay munkája főleg a cselédkérdésszociálpolitikai oldalával foglalkozik, a cselédügy reformjának szerveiül a társadalmat, a várost és az államot jelölvén meg, kifejti feladataikat, a reformeszközöket, a cseléd-otthonok felállítását, a cselédek jutalmazását stb.

Szerkesztői üzenetek.

F. Szatmár. A kongresszust elhalasztani nem lehet, nagyon sajnálom, de most már nincs idő a további gondolkodásra. Körülbelül 40-en jelentkeztek a kartársak közül. Az nem baj egyelőre, ha a belügyminiszter ur nem fogadhat, mert vannak a központban oly jó akarcái ügyünknek, hogy nem válnak kudarcot. Szerettem volna veled is találkozni, de méltánylom a felhőzöttakat, melyek távollattartanak a jöveteltől.

Többeknek. A feleletet Budapesten szóval adom meg.

M. M. Hódmezővásárhely. Az egyesület megalakulását helyesnek tartom és előterjesztem a kongresszuson.

!! MEGJELENT !!

□ A VÁROSI TANÁCS KIADÁSÁBAN □

DEBRECZEN SZAB. KIR. VÁROS ÉRVÉNYBEN LÉVŐ SZABÁLYRENDELETEINEK GYŰJTEMÉNYE.

Az 564 oldal terjedelmű vaskos kötet ára

2 KORONA.

Kapható a városi könyvnyomda-vállalat irodájában. **Kossuth-utca, városház-épület.**

3231—3391—3453/1910.

Árverési hirdetmény.

Debreczen szabad királyi város Tanácsa közhírré teszi, hogy a városi tulajdont képező Ludas csárda és a hozzá tartozó 50 kat. hold 1012 □-öl területű föld az 1910. évi április hó 26-ik (kedd) napján d. e. 9 órakor tartandó nyilvános árverésen fog a városháza nagytanácstermében az 1911. évi január hó 1-től 1917. évi január hó 1-ig terjedő 6 évre haszonbérbe adatni.

Kikiáltási ár 950 korona, melynek 10%-a az árverelő által az árverési bizottságnál az árverés napján készpénzben leteendő.

Az árverési feltételek a számvevőségnél a hivatalos órák alatt (8—1-ig) megtekinthetők.

Kelt Debreczen szabad királyi város Tanácsának 1910. évi április hó 4-ik napján tartott üléséből.

A városi tanács.

Hirdetmény.

A Kövesdy János-féle alapítványból 50 fiu és 50 leány, együtt 100 gyermek fog téli ruhával, cipővel és csizmával ellátni.

Felhivatnak mindazok, kik ezen ruhákhoz szükséges szöveteket, valamint cipőket és csizmákat szállítani óhajtják, hogy szövetmintáikat az az árak megjelölésével együtt, egy pár mintacipőt és egy pár mintacsizmat szintén az ár megjelölésével együtt a közgyámi hivatalhoz a *folyó évi április hó 20. napjának déli 12 óráig adják be.*

Bővebb értesítést ugyancsak a közgyámi hivatal ad — Városháza I. emelet, 23. számú ajtó.

Medgyesy Lajos,
közgyám.

Alapított 1561.

Telefon: 270.

« DEBRECZEN SZAB. KIR. VÁROS » KÖNYVNYOMDA-VÁLLALATA. (VÁROSHÁZÉPÜLET, KOSSUTH-UTCA.)

A modern technika legújabb vívmányaival felszerelve, készít mindenféle nyomtatványokat a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig, jutányos ár mellett. ☺☺☺☺☺

Meghívók, eljegyzési kártyák, üzleti nyomtatványok, körlevelek a legizlésesebben állíttatnak ki. — Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközöl. ☺☺☺

Tartós betűrebből készült tömöntvényekkel helybeli és vidéki nyomdák, könyvkötőknek jutányos árért rövid idő alatt szolgálunk.